

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd (RP 208/2020 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Virpi Hiltunen, undervisnings- och kulturministeriet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Folkpensionsanstalten
- Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf
- Finlands studerandekårens förbund - SAMOK rf
- Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf
- Finlands studentkårens förbund FSF rf.

Inget yttrande av

- Finlands Gymnasistförbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om studiestöd ändras. I propositionen föreskrivs det om ett samband mellan medborgare i Förenade kungarikets uppehållsrätt och rätten till studiestöd. Vidare föreslås det att förhindrad inledning av studier och fördröjda studier på grund av covid-19-epidemin ska beaktas i villkoren för studielånskompensationen. Fördröjda studier ska också beaktas i villkoren för studielånsavdraget.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

Betänkande KuUB 14/2020 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Utskottet stöder propositionen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd som innebär att lagen beaktar konsekvenserna av coronaepidemin för högskolestuderandes studieförutsättningar samt bestämmandet av rätten till studiestöd för brittiska medborgare som har permanent uppehållsrätt i Finland och för deras familjemedlemmar på grund av utträdet ur EU.

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Upphållsrätt och rätt till studiestöd för medborgare i Förenade kungariket

En brittisk medborgare och dennes familjemedlemmar kan på de villkor som anges i artikel 15 i fördraget om konungariket Storbritanniens och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT 12.11.2019, 2019/C 384 I/01, nedan utträdesavtalet) ha rätt till permanent vistelse i Finland.

Enligt förslaget kan en utlänning som är stadigvarande bosatt i Finland av någon annan orsak än studier beviljas studiestöd, om han eller hon är medborgare i Förenade kungariket eller familjemedlem till en sådan medborgare, om hans eller hennes uppehållsrätt baserar sig på utträdesavtalet och han eller hon har på grundval av ett ansökningsförfarande i enlighet med artikel 18.1 i utträdesavtalet som bevis på uppehållsrätten beviljats ett uppehållstillståndskort som avses i 33 a § i utlänningslagen.

Genom bestämmelsen säkerställs det att dessa personer kan beviljas studiestöd på samma villkor som för närvarande. Utskottet anser att den föreslagna bestämmelsen är motiverad.

Studielånskompensation och studielånsavdrag

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om studielån i lagen om studiestöd ändras så att de förseningar i studieprestationerna som beror på restriktioner vid undantagsförhållanden under coronaepidemin beaktas i villkoren för studielånskompensationen och studielånsavdraget för högskolestuderande.

Studielånskompensation kan beviljas en person som har tagit ut studielån under högskolestudierna och avlagt högskoleexamen inom utsatt tid. Som studielånskompensation betalar FPA en del av det studielån som tas ut. Studielånskompensationen gäller endast högskolestuderande som den 1 augusti 2014 eller därefter har inlett sina första studier som leder till högskoleexamen. Studielånsavdraget är ett skatteavdrag som beviljas under förutsättning att studielånet tas ut och att högskoleexamen avläggs inom utsatt tid. Studielånsavdraget gäller högskolestuderande som före den 1 augusti 2014 har inlett sina första studier som leder till högskoleexamen.

Med stöd av de tidsbestämda (gäller 18.3—13.5.2020) tillämpningsförfordningar (126/2020 och 191/2020) som utfärdades våren 2020 för undantagsförhållanden enligt beredskapslagen (1552/

Betänkande KuUB 14/2020 rd

2011) hade högskolorna under förordningarnas giltighetstid ingen lagstadgad skyldighet att ordna studier som leder till examen och handledning av dem inom den föreskrivna målsatta tiden för att avlägga studierna. Dessutom har läroanstalternas, universitetens och yrkeshögskolornas lokaler varit stängda mellan den 18 mars och 13 maj 2020 genom regionförvaltningsverkens beslut den 17 mars 2020 och 8 april 2020 med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016). Distansundervisningen fortsätter enligt regeringens rekommendationer huvudsakligen fram till utgången av läsåret 2020—2021.

Utskottet konstaterar att under den tid coronaepidemin pågått har de i sig nödvändiga restriktionerna kunnat bidra till att studier fördröjs av orsaker som de studerande inte har kunnat påverka genom egna åtgärder. Till exempel förändringar i undervisningsarrangemangen, ändring i eller indragning av praktiktiden, svårigheter att få material för lärdomsprov eller brist på tillräcklig handledning har kunnat fördröja studierna. De studier som inte har slutförts ackumuleras under de följande terminerna och möjligheterna att slutföra studierna inom den tid som den studerande själv bestämmer försvåras.

Utskottet anser att de föreslagna bestämmelserna är nödvändiga för att säkerställa att rättssäkerheten för dem som tagit ut studielån inte försämras av att studierna fördröjs på grund av coronaepidemin. Genom de föreslagna ändringarna förlängs kravet på studietid med en termin för dem som omfattas av studielånskompensationen och studielånsavdraget.

Enligt förslagen till ändring av bestämmelserna om studielånskompensation beaktas vid beräkningen av stödtiden i anslutning till kompensationen inte den termin då högskolestuderande som har rätt till kompensation är frånvarande i sitt hemland eller den termin när den studerande har varit förhindrad att inleda studier utomlands uttryckligen av orsaker som beror på coronaepidemin. Enligt en preliminär bedömning finns det 200—400 sådana studerande. Genom förslaget till ändring av bestämmelsen om studielånsavdrag säkerställs det att en studielåntagare som avlagt högskoleexamen inom ramen för studielånsavdraget höstterminen 2020 inte förlorar studielånsavdraget på grund av att han eller hon inte inom utsatt tid har kunnat avlägga alla de studier som krävs för examen av orsaker som hänför sig till coronaepidemin. Det uppskattas vara bara få personer som har avlagt högskoleexamen och som omfattas av studielånsavdraget, men vars examen har fördröjs på grund av coronaepidemin.

Utskottet konstaterar att det är viktigt att se till att de studerandes utkomstskydd är tillräckligt och anser det vara bra att svårigheterna att genomföra studierna under coronaepidemin beaktas med hänsyn till de studerandes rättssäkerhet. Utskottet påpekar i detta sammanhang också att coronaepidemin har medfört en del utmaningar för åtskilliga högskolestuderande, bland annat med avseende på välmående och motivation, och betonar vikten av att se till att de studerande mår bra.

Utskottet anser att det är ytterst viktigt att genomföra den bedömning som nämns i propositionen (s. 4), nämligen av de föreslagna ändringarna i fråga om funktionalitet, tillräcklighet och ett eventuellt behov av att utvidga dem. Coronaepidemin fortsätter och det är svårt att bedöma hur den påverkar möjligheterna att avlägga studier under höstterminen 2020 eller senare.

Betänkande KuUB 14/2020 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 208/2020 rd utan ändringar.

Helsingfors 2.12.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Marko Asell sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf
medlem Noora Koponen gröna
medlem Sari Multala saml
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Sofia Vikman saml
ersättare Eveliina Heinäluoma sd
ersättare Jouni Ovaska cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.